

Pradžia>Šeimos teisė ir paveldėjimas>Santuokos ir registruotos partnerystės turtiniai klausimai>Sutuoktinių turto teisinis režimas

Sutuoktinių turto teisinis režimas

Čekija

1 Ar šioje valstybėje narėje yra nustatytas teisinis sutuoktinių turto teisinis režimas? Kas juo numatyta?

Taip.

Pagal Čekijos teisę viskas, kas priklauso sutuoktiniams, turi turtingą vertę ir nėra išskirta iš teisinio režimo, laikoma sutuoktinių turtu. Sutuoktinių turtui taikomas įstatymu nustatytas režimas, specialus sutartas režimas arba teismo sprendimu nustatytas režimas.

Pagal įstatymu nustatytą režimą viskas, ką santuokos laikotarpiu įgijo vienas sutuoktinis arba abu sutuoktiniai bendrai, laikoma bendru turtu, išskyrus:

- turtą, naudojamą vieno iš sutuoktinių asmeniniams poreikiams tenkinti;
- tik vienam iš sutuoktinių padovanotą, jo paveldėtą arba kaip testamentinę išskirtinę gautą turtą, nebent dovanotojas arba testatorius išreiškė kitokį pageidavimą;
- turtą, kurį vienas iš sutuoktinių gavo kaip kompensaciją už nematerialinę žalą jo prigimtiniams teisėms;
- turtą, kurį vienas iš sutuoktinių įgijo per teismo procesą, susijusį su vien jam priklausančia nuosavybe;
- turtą, kurį vienas iš sutuoktinių įgijo kaip kompensaciją už vien jam priklausančio turto sugadinimą, sunaikinimą ar praradimą.

Pagal įstatymu nustatytą režimą bet koks pelnas iš tik vienam sutuoktiniui priklausančio turto yra bendras turtas.

Pagal įstatymu nustatytą režimą bet kokios santuokos laikotarpiu prisiimtos skolos yra bendras turtas, nebent jos susijusios su turtu, priklausančiu tik vienam sutuoktiniui, ir tik tiek, kiek jos viršija iš šio turto gauto pelno vertę, arba jas prisiėmė vienas sutuoktinis be kito sutuoktinio sutikimo. Tai nesusiję su įprastų pirkinių ar šeimai skirtų būtiniausių reikmenų įsigijimu.

2 Kaip sutuoktiniai gali susitarti dėl sutuoktinių turto teisinio režimo? Kokie formalūs reikalavimai taikomi šiuo atveju?

Susižadėjusios ar susituokusios poros gali susitarti dėl kitokio turto režimo, negu įstatymu nustatytas režimas. Susitarime gali būti nustatytas atskiros nuosavybės režimas arba režimas, pagal kurį bendras turtas atsiranda tik iki santuokos pabaigos, arba susitarimu gali būti išplėsta arba apribota bendro turto apimtis, apibrėžta pagal įstatymu nustatytą režimą. Susitarime gali būti nustatyta tvarka, susijusi su bet koku turto objektu, jeigu tai nedraudžiama pagal teisės aktus. Visų pirma susitarime gali būti aptarta režimo taikymo sritis arba turinys, arba laikotarpis, kuriuo taikomas įstatymu nustatytas režimas ar kitas bendro turto režimas, arba konkretūs turto arba jo grupių objektai. Susitarime būsimas bendras turtas gali būti klasifikuojamas skirtingai negu pagal įstatymu nustatytą režimą. Susitarime taip pat gali būti numatytas turto režimas santuokos nutraukimo atveju.

Susitarimas dėl sutuoktinių turto teisinio režimo turi būti sudarytas oficialaus įrašo forma (t. y. jį turi būti patvirtinęs notaras).

Kai susižadėjusi pora sudaro susitarimą dėl sutuoktinių turto teisinio režimo, šis susitarimas įsigalioja santuokos sudarymo dieną.

3 Ar yra laisvės susitarti dėl sutuoktinių turto teisinio režimo apribojimų?

Susitarime gali būti nustatyta tvarka, susijusi su bet koku objektu, jeigu tai nedraudžiama pagal teisės aktus.

Susitarimu negali būti panaikinamos ar pakeičiamos nuostatos dėl įprastų namų apyvokos daiktų, nebent vienas iš sutuoktinių išvyko iš namų ūkio ir atsisako grįžti. Susitarimu negali būti užkertamas kelias sutuoktiniui aprūpinti šeimą. Susitarimo turiniu ar paskirtimi negali būti daromas poveikis bet kurios trečiosios šalies teisėms, nebent ta šalis su tuo sutiko susitarime. Bet koks be trečiosios šalies sutikimo sudarytas susitarimas tai šaliai teisinio poveikio neturi.

4 Koks yra santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium (separacijos) ar santuokos panaikinimo teisinis poveikis sutuoktinių turtui?

Sutuoktinių turtas praranda sutuoktinių turto statusą pasibaigus santuokai; tai įvyksta, kai sutuoktinis miršta, kai sutuoktinis paskelbiamas mirusiu arba kai santuoka nutraukiama. Kai sutuoktinių turto statusas išnyksta, turi būti padalijamas likęs turtas.

Jeigu santuoka pripažįstama negaliojančia, laikoma, kad ji niekada nebuvo sudaryta. Pripažinus santuoką negaliojančia, poros turtingos teisės ir pareigos laikomos tokiomis pačiomis, kaip ir nutraukus santuoką turimos teisės ir pareigos.

5 Koks yra vieno iš sutuoktinių mirties poveikis sutuoktinių turto teisiniui režimui?

Sutuoktinių turto statusas išnyksta, turtas padalijamas. Likęs sutuoktinis yra įstatyminis mirusiojo pirmosios ir antrosios eilės įpėdinis.

6 Kuri institucija turi kompetenciją priimti sprendimą byloje, susijusioje su sutuoktinių turto teisiniu režimu?

Teismas.

7 Koks yra sutuoktinių turto teisinio režimo poveikis vieno iš sutuoktinių ir trečiosios šalies teisiniams santykiams.

Viskas, ką bet kuris iš sutuoktinių įgijo iki santuokos (*inter alia*), pagal įstatymu nustatytą režimą nelaikoma sutuoktinių turtu. Pagal įstatymu nustatytą režimą bet kokios santuokos laikotarpiu prisiimtos skolos yra bendras turtas, nebent jos susijusios su turtu, priklausančiu tik vienam sutuoktiniui, ir tik tiek, kiek jos viršija iš šio turto gauto pelno vertę, arba jas prisiėmė vienas sutuoktinis be kito sutuoktinio sutikimo. Tai nesusiję su įprastų pirkinių ar šeimai skirtų būtiniausių reikmenų įsigijimu.

Klausimais, kurie yra susiję su bendru turtu ar jo dalimis ir nelaikomi įprastais, sutuoktiniai teismo procese turi veikti kartu, nebent vienas sutuoktinis veikia gavęs kito sutuoktinio sutikimą. Jeigu sutuoktinis, priešingai santuokinės poros, šeimos ar šeimos namų ūkio interesams, be pagrįstos priežasties atsisako duoti sutikimą arba negali išreikšti savo valios, kitas sutuoktinis gali kreiptis į teismą, kad teismas duotų sutikimą vietoje sutuoktinio.

Jeigu sutuoktinis teismo procese veikia be kito sutuoktinio sutikimo, kai toks sutikimas buvo reikalingas, kitas sutuoktinis gali prašyti, kad toks procesas būtų pripažintas negaliojančiu. Jeigu dalį bendro turto vienas iš sutuoktinių planuoja naudoti komerciniais tikslais ir jeigu tos turto dalies vertė viršija sutuoktinių materialinę padėtį atitinkančią sumą, kito sutuoktinio sutikimas reikalingas pirmą kartą, kai šis turtas tokiu būdu naudojamas. Jeigu kitam sutuoktiniui neleidiama dalyvauti šiame procese, jis gali prašyti, kad procesas būtų paskelbtas negaliojančiu. Jeigu bendro turto dalis naudojama verslo įmonės ar kooperatyvo daliai įsigyti arba jeigu įsigijus tokią dalį garantuojamos įmonės ar kooperatyvo skolos ir ši garantija viršija santuokinės poros materialinę padėtį atitinkančią sumą, reikalingas kito sutuoktinio sutikimas; jeigu kitam sutuoktiniui neleidiama dalyvauti šiame procese, jis gali prašyti, kad šis procesas būtų paskelbtas negaliojančiu.

Jeigu sutuoktiniai taiko derybomis pasiektą arba susitarime nustatytą turto režimą, susitarimo turiniu ar paskirtimi negali būti pažeidžiamos bet kurios trečiosios šalies teisės, nebent ta šalis su tuo sutiko susitarime. Bet koks be trečiosios šalies sutikimo sudarytas susitarimas tai šaliai teisinio poveikio neturi.

8 Trumpas sutuoktinių turto padalijimo, įskaitant pasidalijimą, paskirstymą ir likvidavimą, tvarkos šioje valstybėje narėje aprašas.

Jeigu bendro turto statusas išnyksta arba šis turtas likviduojamas, arba sumažinama šio statuso taikymo sritis, anksčiau buvę bendri įsipareigojimai ir teisės įgyvendinami paskirstant turtą. Jeigu sumažintas turtas, taip pat turtas, kurio atitinkamas statusas išnykęs arba kuris yra likviduotas, nėra paskirstomas, jam atitinkamai taikomos bendram turtui taikytinos normos.

Paskirstant turtą negali būti daromas poveikis jokios trečiosios šalies teisėms. Jeigu turto paskirstymas turėjo poveikį kurio nors trečiojo asmens teisėms, tas asmuo gali reikalauti, kad teismas nustatytų, jog paskirstymas jam poveikio neturi. Skolos gali būti paskirstytos tik tarp sutuoktinių.

Pageidautina, kad sutuoktiniai pasiektų susitarimą dėl bendro turto pasidalijimo, jeigu tai įmanoma (jeigu, pavyzdžiui, nutraukiama santuoka arba sumažinamas bendras turtas). Susitarimas dėl turto pasidalijimo visada įsigalioja tą dieną, kurią bendras turtas buvo sumažintas, prarado bendro turto statusą arba buvo likviduotas, neatsižvelgiant į tai, ar susitarimas buvo sudarytas iki bendro turto sumažinimo, bendro turto statuso išnykimo ar jo likvidavimo. Susitarimas dėl turto pasidalijimo turi būti sudarytas rašytine forma, jeigu jis buvo sudarytas santuokos laikotarpiu arba jeigu bet kuriam pasidalytinam daiktui (pvz., nekilnojajiesiems daiktams) reikalingas rašytinis nuosavybės perdavimo susitarimas. Jeigu susitarimas dėl turto pasidalijimo neprivalo būti sudarytas rašytine forma ir jeigu juo pasirūpina vienas sutuoktinis, kitas sutuoktinis turi pateikti tam sutuoktiniui pasidalijimo patvirtinimą.

Jeigu sutuoktiniai nepasiekia susitarimo dėl turto pasidalijimo, bet kuris iš jų gali prašyti teismo priimti nutartį. Teismas turi priimti nutartį dėl turto padalijimo vadovaudamasis padėtimi, buvusia, kai sutuoktinių turtas buvo sumažintas, prarado sutuoktinių turto statusą arba buvo likviduotas.

Padalijant turtą taikomos šios taisyklės:

- a) abiem sutuoktiniams tenkančios turto dalys privalo būti vienodos;
- b) kiekvienas sutuoktinis privalo kompensuoti visas bendro turto lėšas, išleistas to sutuoktinio asmeninio turto reikmėms;
- c) kiekvienas sutuoktinis turi teisę reikalauti kompensuoti jo asmeninio turto lėšas, išleistas bendro turto reikmėms;
- d) turi būti atsižvelgiama į išlaikomų vaikų poreikius;
- e) turi būti atsižvelgiama į tai, kaip kiekvienas sutuoktinis rūpinosi šeima, ypač į tai, kaip jis rūpinosi vaikais ir šeimos namų ūkiu;
- f) turi būti atsižvelgiama į tai, kaip kiekvienas sutuoktinis prisidėjo prie bendro turto įsigijimo ir išlaikymo.

Jeigu per trejus metus nuo bendro turto sumažinimo, jo statuso išnykimo arba jo likvidavimo tas turtas arba jo dalis nebuvo pasidalyti arba nebuvo pasiektas susitarimas dėl turto pasidalijimo, arba nebuvo pateikta prašymo teismui priimti nutartį dėl turto padalijimo, laikoma, kad sutuoktiniai arba buvę sutuoktiniai turtą pasidalijo taip:

- a) materialus kilnojamasis turtas yra sutuoktinio, kuris jį kaip vienintelis savininkas naudoja savo poreikiams arba šeimos ar šeimos namų ūkio poreikiams, nuosavybė;
- b) kitas materialus kilnojamasis ir nekilnojamasis turtas yra bendra abiejų sutuoktinių nuosavybė ir kiekvienam sutuoktiniui priklauso lygiomis dalimis;
- c) kitos turtinės teisės, įsipareigojimai ir skolos priskiriami abiem sutuoktiniams lygiomis dalimis.

9 Kokia procedūra ir dokumentai ar informacija paprastai reikalingi nekilnojamojo turto registracijai?

Teisinis procesas, kuriuo nustatoma arba perduodama daiktinė teisė į nekilnojamąjį turtą, arba procesas, kuriuo pakeičiamos arba panaikinamos tokios teisės, turi būti rašytinis. Jeigu perduodama į viešą registrą įtraukto nekilnojamojo turto nuosavybė, nuosavybės pasikeitimas įsigalioja padarius įrašą tame registre.

Paskutinis naujinimas: 14/12/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.